

Сайшов Руслан Чаримуродович,
аспірант кафедри оперативного-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Оборонно-промисловий комплекс – потужне закрите ядро військово-економічного, науково-технічного та інноваційного прогресу України, який, за час реальної війни та умов воєнного стану, сформував стійке поле для низки корупційних та інших криміногенних ризиків й зазнав безпрецедентного в історії руйнівного впливу організованих груп та злочинних організацій. Успадковані потужності протягом усіх років незалежного державотворення розкрадалися та цілеспрямовано знищувались [1]. Крім цього, внаслідок окупації Криму та частини Донецької та Луганської областей, а пізніше і в результаті інших бойових дій було втрачено кількадесят оборонних підприємств. Такі обставини в нових військово-політичних умовах зумовили перегляд військово-промислової доктрин та, з урахуванням векторного руху України до членства в НАТО, сформувати Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу (документ, що визначає пріоритетні напрями державної військово-промислової політики з урахуванням актуальних воєнно-політичних загроз і викликів) [2]. Однак, аналіз такого документу засвідчив, що прогнозована стагнація оборонної промисловості України, не зважаючи на те, що більшість проблем оборонки вдається закрити, залишиться, а місцями, і навіть, посиляться, позаяк, не вирішеними залишаються проблеми модернізації та економічні труднощі, на які впливає серед поточних та прогнозованих чинників – кримінальний фактор. Тому в умовах воєнного стану особливо гостро постало питання захисту ОПК від кримінальних посягань та розроблення дієвих заходів протидії кримінальним протиправним посяганням.

Варто також наголосити, що оборонно-промисловий комплекс є складовою сектору безпеки та оборони України основним завданням якого є реалізація механізмів державно-приватного партнерства та військово-технічного співробітництва з іноземними державами для виробництва, постачання нових та модернізації існуючих зразків озброєння, військової та спеціальної техніки, що відповідає потребам Збройних сил України та інших органів сектору безпеки і оборони, а також для підвищення

експортного військово-промислового потенціалу країни. Така галузь є однією з найважливіших у економіці України, виконуючи як загальноекономічні, так і соціально-гуманітарні й безпекові функції. І хоча окреслені функції проявляються у наповненні державного бюджету, підтримці робочих місць та соціальному забезпеченні працівників, надзвичайно важливого значення в умовах воєнного стану набула саме безпекова функція для збереження української державності.

Однак, злочинність у сфері оборонно-промислового комплексу підриває основи національної безпеки, збільшуючи ризик вчинення загальнокримінальних тяжких й особливо тяжких злочинів (державна зрада, шпигунство, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, корупційні кримінальні правопорушення тощо) зумовлюючи воєнні злочини відносно населення України. Тому протидія злочинності в оборонно-промисловому комплексі України є однією з стратегічних задач й оперативно-розшукової діяльності.

Сучасний оборонно-промисловий комплекс України є ключовим елементом економіки, який не лише впроваджує інноваційні рішення в господарську систему, але й створює науково-виробничу базу для зміцнення державної влади, задовольняючи потреби українських збройних сил у техніці та озброєнні для стримування та відсічі військової агресії з боку рф. Проте, посадові особи в цій сфері часто вчиняють злочинні порушення своїх обов'язків, залучаючи до тіньових схем представників державних органів, контролюючих структур, військово-комерційних компаній та організованих злочинних угруповань. Це призводить до конвертації мільйонних прибутків за участю як легальних, так і фіктивних суб'єктів господарської діяльності, а також до відтоку капіталу за межі країни. Злочинність в оборонно-промисловому комплексі підриває основи національної безпеки, збільшуючи вразливість населення України до злочинів агресії, воєнних та інших правопорушень. Усе це створює додаткові загрози національній та економічній безпеці держави, що особливо відчувається в умовах воєнного стану [3, с. 225].

Важливо підкреслити, що в оборонно-промисловому комплексі характерним є професійне приховування злочинних дій фігурантами шляхом використання мережі недержавних господарюючих суб'єктів та корупційних зв'язків. Латентність незаконної господарської діяльності та кримінальних правопорушень, що здійснюються за участю незаконно діючих

суб'єктів у сфері оборонно-промислового комплексу України, визначає пріоритетність роботи оперативних підрозділів щодо виявлення ознак вчинення кримінальних правопорушень у цій сфері.

Розслідування кримінальних правопорушень в оборонно-промисловому комплексі України невиправдано затягуються й не завжди завершуються обвинувальним вироком, а постійне втручання правоохоронних органів в діяльність такого комплексу сприяє негативному впливу на роботу підприємств чи укладенню міжнародних контрактів. За умов повномасштабного військового вторгнення такі практики можуть містити катастрофічні наслідки.

Отже, безпека оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану є одним із ключових напрямів забезпечення національної безпеки, підвищення обороноздатності країни та зміцнення захищеності громадян. Ступінь криміналізації цієї галузі, досягнутий за роки незалежності, підтверджує необхідність впровадження широкомасштабного, системного впливу, який ґрунтуватиметься на кримінальних процесуальних, оперативно-розшукових заходах виявлення кримінальних правопорушень та документування кримінальних правопорушень, що вчиняються у такій воєнно-промисловій галузі.

Список використаних джерел

1. Федорчук Я. І. Запобігання кримінальним правопорушенням в оборонно-промисловому комплексі України: дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ. 2024. 202 с.
2. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України: Указ Президента України від 20.08.2021 р. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0050525-21#Text>
3. Кожушко С. О. Феномен злочинності в оборонно-промисловому комплексі України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 1 (22). С. 224–233